

ZINĀS

Sarakstā iekļauta arī talku tradīcija

18. septembrī Latvijas Nacionālā kultūras centra (LNKC) Nemateriālā kultūras mantojuma padome lēma par jaunu vērtību iekļaušanu Latvijas Nacionālajā nemateriālā kultūras mantojuma sarakstā. Atbalstīts arī biedrības „Pēdas LV” iesniegtais pieteikums, lai sarakstā iekļautu talku tradīcijas Latvijā.

Lielās talkas vadītāja Vita Jaunzeme, izsakot pateicību padomes priekšsēdētājam Mārai Mellēnai un ekspertiem par skrupulozo darbu, uzsver: “Talku tradīcija Latvijā ir kā kopā padarīto labo darbu maratons cauri gadsimtiem. Patiesi esam gandarīti un priecājamies, ka talku tradīcija iekļauta Latvijas Nacionālajā nemateriālā kultūras mantojuma sarakstā kā īpaša vērtība! Talkas pavada savi paradumi, rituāli, dažādiem novadiem un gada laikiem raksturīgas iezīmes. Laikmetiem mainoties, arī darbi un iemesli, kamdēļ sanākam talkās, var mainīties, taču nemainīgs ir tradīcijas kodols — no paaudzes paaudzē mantotais talkošanas gēns, kas sauc kopā padarīt dzimtai vai apkārtējai kopienai labu lietu, kopīgi padarīto nosvinēt ar dziesmu un cienastu!”

Biedrība „Pēdas LV”, kas Latvijā rīko Lielo talku un Pasaules talku, saka paldies ikvienam talciniekam un talku organizatoram, dzimtām un draugu kopām, visu novadu pašvaldībām, nevalstiskajām organizācijām, skolām, bērnu dārziem, universitātēm, uzņēmumiem, kolektīviem, diplomātiem par talku tradīcijas spēku un uzturēšanu Latvijā un diasporā.

Šobrīd kopā ar jauniekļautajām vērtībām sarakstu veido 46 vērtības, ar kurām iespējams iepazīties tīmekļvietnē www.nematerialakultura.lv.

Arī nākamgad turpināsies „Liktenzīmes”

2026. gada 28. martā Liktenīdārsā aizsāksies jau trešā sezona nu jau daudzu klausītāju iemīļotajam, literāri muzikālajam ciklam „Liktenzīmes”.

Koncertuzvedumi, tāpat kā iepriekš, saglabās savu ierasto formu, ļaujot klausītājam ne tikai baudīt mūziku, bet arī tuvāk iepazīt un sajūst katra literāta īpašo dvēseli un stilu. Producente Anete Kalniņa informē, ka atsevišķos koncertos būs paredzēti arī mazi pārsteigumi, kas koncerta klausītājus aizvedīs un ļaus daudz skaidrāk un pamatīgāk iepazīt konkrētā dzejnieka daiļradi.

2026. gada sezonas „Liktenzīmēs” būs iespēja mūzikā un tekstos satikt gan Ojāru Vācieti (28.03.), Vīzmu Belševicu, Āriju Elksni (30.05.), Leonu Briedi (27.06.), kā arī Igo (31.07.).

Jāatzīmē, ka neparedzētu apstākļu dēļ šiem nākamās sezonas koncertiem pievienojies arī šogad 3. oktobrī paredzētais koncerts „Liktenzīmes. Ojārs Vācietis”.

Apkopojā BAIBA MIGLONE

Iepazīsti Ērgļu apkaimes vēsturi!

(21. turpinājums)

Izglītības jomas attīstībā liela nozīme ir bērnu dārzam, un Ērgļos pirmā šāda veida iestāde tika izveidota 1951. gadā. Laika gaitā ir bijis gan ciemata, gan padomju saimniecības „Ērgļi” bērnu dārzs. Šobrīd Ērgļos darbojas pirmsskolas izglītības iestāde „Pienenīte”, kas atrodas Grota ielā 2.

Ērgļu bērnu dārzu ēkas

1951. gadā pēc Ērgļu rajona sieviešu padomes ierosinājuma atvēra bērnu dārzu, kas tika ierīkots ēkā, kura atradās Blaumaņa ielā 1 (Blaumaņa ielas nosaukums piešķirts 1952. gadā, pirms tam māju vārds). Bērnu dārza rīcībā bija trīs telpas: rotaļu istaba, guļamistaba un virtuve. Vienu grupu ar dažāda vecuma bērniem aprūpēja vadītāja, audzinātāja, aukle un saimniece. 1952. gadā Ērgļu strādnieku ciemata bērnu dārzu pārvietoja uz Komunāru ielu 1 (tagad Upes iela 1). No nepilnu divu gadu vecuma te uzturējās 12 dažāda vecuma bērni.

1956. gadā Kalna ielā 1 (tuvāk Ratakalnam) atvēra Ērgļu rajona mazbērnu novietni, kur uzturējās bērni no divu mēnešu vecuma. Ēka celta 1950. gados, atvedot jau gatavus materiālus. 1957. gadā Kalna ielā 2 sāka būvēt jaunu ēku, kurā 1958. gadā no Komunāru ielas pārvietoja Ērgļu rajona bērnu dārzu. Pieauga bērnu skaits. Kad 1960. gadā beidza pastāvēt Ērgļu rajons, mazbērnu novietni apvienoja ar bērnu dārzu, iestāde ieguva nosaukumu „Ērgļu ciemata bērnu dārzs”, darbojās 5 grupas (divas mazbērnu vecuma un trīs bērnu dārza vecuma). Pēc apvienošanas darbs projām turpinājās abās ēkās — Kalna ielā 1 un Kalna ielā 2. Mazbērnu novietnē jeb „silītē” pieņēma mazus zīdaiņus, jo viņu mātēm bija jāatsāk darba gaitas, kad bērnam palika divi mēneši. Mazbērnu novietnē mazuļi uzturējās līdz divu gadu vecumam. 1960. gadu otrā pusē bērnu kopšanas atvaļinājuma laiks tika paildzināts — līdz vienam gadam. Līdz ar to šādas mazbērnu novietnes vairs nebija nepieciešamas, un bērni no viena gada vecuma varēja sākt apmeklēt bērnu dārzu. Vienīgais nosacījums — mazulim jābūt staigāt.

Ciemata bērnu dārzs Kalna ielā 2 sekmīgi uzsāka savu darbu jaunajā ēkā, kurā bija iekārtotas grupiņu telpas, darba kabineti, īpašu nozīmi pievērsot metodiskajiem materiāliem. Pagarbstāvā atradās veļas mazgātava, virtuve, noliktava. Pakāpeniski tika labiekārtota teritorija — iestādīts dzīvžogs, ierīkoti rotaļu laukumi.

1970. gadu pirmajā pusē Grota

Ērgļu rajona mazbērnu novietne, 1950. gadi.

Ērgļu ciemata bērnu dārzs, 1960. gadi.

Ērgļu bērnu dārzs, 1990. gadi.

Ērgļu PII „Pienenīte”, 2025. gads.

Foto — ZINTA SAULĪTE

ielā 2 sāka celt padomju saimniecības „Ērgļi” bērnu dārzu, kuru atklāja 1975. gada 16. janvārī. Savukārt ciemata bērnu dārzs Kalna ielā turpināja darboties, kaut gan tajā samazinājās bērnu skaits.

Jaunuzceltajā bērnu dārsā bija izveidotas sešas grupas, katrai sava telpa, tika iekārtoti darba kabineti, virtuve, veļas māja. Aktu zālē, kas nebija liela, notika gan pasākumi, vingrošanas nodarbības, mūzikas stundas. Pamazām tika iekopta apkārtnesteritorija un katrai grupai iekārtots savs rotaļu laukums. 1980. gadā, atzīmējot iestādes piecu gadu jubileju, bērnu dārzs ieguva nosaukumu „Pienenīte”, iedvesmojoties no R. Blaumaņa dzejoļa „Pienenītes” un vietas, kurā ik pavasari skaisti zied pienenes. 1981. gada janvārī ekspluatācijā nodeva piebūvi un sāka darboties diennakts grupa, kurā bērnus varēja atstāt arī uz visu nedēļu.

1980. gados bērnu dārsus pār-

dēvēja par pirmsskolas izglītības iestādēm (PII) un audzinātājam bija jāiegūst pedagoģiskā izglītība. 1986. gadā izglītības sistēmā ieviesa jauninājumu — eksperimentu, ka skolu var sākt apmeklēt jau no sešu gadu vecuma. 1986. gada 1. septembrī mācības uzsāka divas pirmo klašu grupas: 1. klase (sešgadnieki) un 1. klase (septiņgadnieki). Bērnu dārsā apmācīja sešgadniekus, kas skaitījās kā Ērgļu vidusskolas 1. klases skolēni. Pamatnosacījums bija mācīt bērnus rotaļājoties jeb rotaļu veidā. 1991. gada maijā noslēdzās valsts mēroga eksperiments ar sešgadniekiem, uzskatot, ka tas nav izdevies.

1991. gadā Kalna ielā 2 beidza pastāvēt bērnu dārzs, jo to apvienoja ar p/s „Ērgļi” pirmsskolas izglītības iestādi. Atbrīvotajās telpās tika iekārtotas klases Ērgļu vidusskolas pirmklasniekiem. Četrus gadus te izglītību apguva divas paralēlas pirmās klases. Ēkā bija iekārtots

un darbojās arī aušanas pulciņš, te bija stelles un mazās stellītes, uz kurām bērni varēja veikt nelielus darbus, noaužot jostiņas, brunču paraudziņus. Ap 1995./1996. gadu abas pirmās klases pārcēla uz pirmsskolas izglītības iestādi Grota ielā 2, atbrīvotajās telpās iekārtoja dzīvokļus. Ērgļu vidusskolas pirmās klases (parasti divas, no 2001./2002. gada — viena pirmā klase) bērnu dārza piebūves telpās apmācīja līdz 2007. gada pavasarim, tad pārcēla uz Rīgas ielu 10, kur mācījās Ērgļu vidusskolas sākumskolas skolēni.

1999. gada 10. decembrī Ērgļu pašvaldības bērnu dārzu pārdēvēja par Ērgļu pagasta pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādi „Pienenīte”. 2002. gada 1. septembrī tika atjaunota prasība par piecgadīgu un sešgadīgu bērnu obligāto sagatavošanu skolai. Kopš 2019. gada PII „Pienenīte” ir sava filiāle Sausnējā un no 2022. gada — Vestienā.

Gadu gaitā iestādē ir veikti dažādi remontdarbi un infrastruktūras sakārtošana — 2007. gadā nomainīja jumtu, atjaunoja notekūdeņu sistēmu, pamazām ielika jaunus logus, 2019. gadā tika pārbūvēta un modernizēta virtuve. Daudz paveikts teritorijas labiekārtošanā — ir ieklāts bruģis, uzstādītas laternas, izveidots jauns nožogojums ar automātiskajiem vārtiem. Pēc renovācijas plašāka un gaišāka kļuvusi aktu zāle. Domājot par bērnu drošību, uzstādītas novērošanas kameras un durvju aizsargsistēma. Brīvības pasākumiem un izlaidumiem ārā ir uzcelta estrāde. Teritorija ap bērnu dārzu ir skaisti iekopta — ar zaļu mauriņu, ziedošām puķēm, katrai grupai ir iekārtots arī savs mazdārziņš.

Šobrīd Ērgļu pirmsskolā „Pienenīte” ir septiņas grupas un trīs izpildes vietas — Ērgļos, Sausnējā un Vestienā. Izglītības iestāde realizē un piedalās dažādos projektos, kas īsteno jauno kompetenču pieeju izglītību, sadarbojas ar citām iestādēm.

Materiālu apkopojā
ZINTA SAULĪTE,
„Braku” muzeja vadītāja

Vecākus aicina piedalīties aptaujā par veselīgas pārtikas cenām

APTAUJA

„Vecāku organizācija mammām un tētiem” aicina vecākus visā Latvijā piedalīties nelielā anonīmajā aptaujā, lai noskaidrotu viņu viedokli par veidiem, kā ar pārtikas cenām varētu veicināt veselīgākas pārtikas patēriņu ģimenēs ar bērniem.

Aptauja pieejama tiešsaistē, un tās aizpildīšana aizņem tikai aptuveni trīs minūtes: *Vecakuor-*

ganizacija.lv.

Slimību profilakses un kontroles centra dati liecina: katrs ceturtais bērns sākumskolas klasēs ir ar lieko svaru. Latvijā aptaukošanās izplatība ir būtiski augstāka nekā vidēji Eiropas Savienībā, turklāt problēmas sākas jau bērnībā un turpina pieaugt līdz ar vecumu. Pētījumi rāda, ka cukura patēriņa ierobežošana var būtiski uzlabot sabiedrības veselību un mazināt riskus sirds un asinsvadu, onko-

lģisko un citu slimību attīstībai.

„Aptaujas mērķis ir noskaidrot vecāku attieksmi pret iespējamiem risinājumiem — vai tie būtu nodokļu mehānismi, PVN samazinājums veselīgākiem pārtikas produktiem vai finansējuma novirzīšana veselības aprūpei. Mums ir svarīgi, lai vecāku balss šajā diskusijā tiktu sadzirdēta,” skaidro Inga Akmentiņa-Smildziņa, „Vecāku organizācijas mammām un tētiem” vadītāja.

Viņa uzsver: „Vecāku pieredze un ikdienas izaicinājumi ir vērtīgs ieguldījums valsts lēmumu pieņemšanā. Tikai kopīgi veidojot politiku, kas balstīta uz sabiedrības viedokli, varam panākt pārmaiņas bērnu un ģimeņu veselības labā.”

Aptaujas rezultāti tiks izmantoti, lai sagatavotu priekšlikumus par sabiedrības veselības uzlabošanu un uztura paradumu maiņu Latvijā.

Sagatavoja BAIBA MIGLONE